

Het Voorbewuste Leven

door G. W. C. Vunderink •

Wij danken vooral aan den Wener hoogleraar Dr. S. Freud de betere kennis van het leven, dat huist onder de drempel van het bewustzijn.

Zeker, men wist vroeger ook wel van het onbewuste, men kende het instinctieve leven, doch er werd weinig aandacht aan geschonken. Men wist niet, dat in die donkere, onderbewuste wereld zich de grote levensconflicten afspeelden, dat van daaruit het bewuste leven voor een groot deel werd geregeerd.

Freud is in zekere zin de ontdekker van dit onderbewuste, ook wel vóórbewuste leven genoemd. Zijn behandeling van zielszieken met hun onbegrepen angsten, dwanghandelingen, neurosen, bracht hem op het spoor van de verborgen wereld, waar de levensmachten huizen, die voor de mens goed en kwaad kunnen brengen.

Helaas, Freud stond geheel op het standpunt der evolutie, hij zag de ontwikkeling van het leven enkel causaal, langs de weg van oorzaak en gevolg. En deze moderne denkhouding bracht mee, dat hij de veelvuldige levensverschijnselen terug wilde leiden tot één „primaire“ oorzaak, tot, wat wij zouden willen noemen, één oer-instinct. Dat oer-instinct vond Freud in de sexualiteit. Met wonderbare virtuositeit heeft hij getracht alle andere levensuitingen terug te leiden tot het sexuele. Hier ligt Freud's kracht en zijn zwakheid.

Zijn kracht. Het lijkt immers zo volkomen af en wetenschappelijk, wanneer men een systeem kan ontwikkelen, waarin alles sluit als een bus. En in Freud's systeem sloot alles als een bus.

Wanneer hem èn door het leven zelf èn door zijn bestrijders gewezen werd op andere, diep-ingrijpende levensuitingen bij de mens — wij denken in 't bijzonder aan het zedelijk en godsdienstig leven —, dan staat Freud gereed om deze uitingen te verklaren als pogingen om het sexuele driftenleven te sublimeren.

Geen wonder, dat Freud's psychologie, vooral toen zij gepopulariseerd werd en heel anders werd gebruikt, dan Freud bedoelde, heel wat verzet ontmoette en met verontwaardiging werd afgewezen. In zeker opzicht, terecht! Wij hopen er later op terug te komen.

Doch wij willen beginnen met op te merken, dat Freud met onverbiddelijke gestrengheid de mens geconfronteerd heeft met een stuk verborgen leven, dat een maar al te grote rol speelt.

Wij zijn zo gewoon geweest, om alles, wat tot het sexuele behoort, te verbergen; wij spreken er niet over; wij doen het masker voor van ongerepte preutsheid, en toch — en toch... wie zal ontkennen, dat juist op dit gebied heel wat in de duisternis woelt? Wie zou niet weten hoeveel moeilijkheden er zijn in het leven van de jongeren, van de gehuwden, van de ouderen, juist op het terrein van dit driftenleven?

Wij zouden onze bijbel al heel slecht moeten kennen, als wij dit niet wisten.

Lezen wij al niet op de eerste bladzijden van de Heilige Schrift, hoe God de mens schiep, naar Zijn beeld schiep Hij ze, man en vrouw schiep Hij ze?

Dat wil dus zeggen, dat reeds vóór de zondeval man en vrouw op elkaar waren aangelegd.

Ligt er geen mooie zin in de diepe exegese, dat God man en vrouw schiep naar Zijn beeld, zodat man en vrouw samen Gods beeld dragen. Niet de man alléén, niet de vrouw alléén, maar samen. Op elkaar aangelegd, elkaar aanvullend, verenigd in liefdeleven, voorwaarde voor de voortplanting van het menselijk geslacht — zó schiep God de mens.

Toen kwam de zonde, de val; onbegrijpelijk mysterie en al te klare werkelijkheid tegelijk. De zonde, die elke verhouding heeft bedorven, ook de verhouding man-vrouw; juist de verhouding man-vrouw.

Het verlangen, de begeerte, bleef, wijl in- 142

geschapen door God zelf, maar door de zonde bedorven, verwoest, ontardde deze verhouding, degenereerde zij zelfs tot het tegennatuurlijke toe en kon in het menselijke leven worden een demon, die meesleepte, neersleepte, en verstrikte in zijn macht.

Wij zien deze ontarde drift zich al aanstonds openbaren in Lamech, die de huwelijkstrouw breekt, wij zien haar verder door heel de mensheidsgeschiedenis heen; wij herkennen haar in de begeerlijkheid des vlezes, wij vinden haar voltooiing in het Beest, waarvan Johannes spreekt in zijn Openbaring.

Zij is er, deze zinnendrift; zij speelt een grote rol in het menselijk leven; zij is oorzaak ook van veel zielestoornis, zielsziekte. Ja, wij geven Freud toe, dat hij de vinger heeft gelegd op een stuk verborgen leven, dat de eigengerechtigte, zelfgenoegzame wereld van de moderne tijd niet wilde zien en in oppervlakkig moralisme vergoelijkte, terwijl zij terzelfder tijd er aan kapot ging.

Men verwijt Freud, dat hij zo'n pessimist is en het leven te donker ziet. 't Kan zijn. Er is ook een ander gevaar, dat men over de donkerheden heen danst en de afgronden niet wil zien. Ook de H. S. is geen optimist in haar oordeel over de mens en het mensenhart; zij spreekt ook van zonde, van

onder-het-kwaad-verkocht-zijn; van de menselijke ellende. En onze belijdenis erkent deze donkere kant van het menselijke hart als zij zegt, dat de mens geneigd is tot alle kwaad.

Deze erkenning ligt dicht bij de leer van Freud, volgens wie „die Kinderseele polymorph pervers“ is, dan bij het oppervlakkig moralisme der vorige eeuw, dat maar sprak van braaf-zijn; van zonde niet repte, enkel van nog-onvolkomen zijn.

Freud heeft deze wereld uit haar roes wakker geschud. Natuurlijk vond zij dat niet plezierig, trachtte zij eerst met een schijnheilig gezicht Freud te desavoueren. Maar de feiten spraken en het bewijsmateriaal was zo overweldigend, dat deze tegenspraak verstomde.

Willen wij daarmee zeggen, dat Freud onze leidsman kan zijn; dat wij hem volgen op zijn weg van psychoanalyse?

Dat zeker niet!

Daarvoor is Freud veel te eenzijdig.

Daarvoor is zijn psychologie veel te beperkt; bemoeit zij zich te zeer alléén met het instinctieve leven, en dan nog maar van één instinct.

Want er leeft meer in de ziel dan enkel de sexualiteit.

Meer ook dan enkel de instincten.

Wij weten: God heeft de eeuwigheid in het hart gelegd! Dat zegt oneindig veel meer.

Confetti

Een volksstam, die in Engels Indië ten zuiden van 't Himalaagebergte woont, heeft besloten een jubileumgeschenk aan koning George V aan te bieden. Het geschenk bestaat uit de belofte, dat de mannen gedurende een half jaar hun vrouwen niet zullen afranselen.

Het gebruik van de paraplu dateert uit 1750, toen een engelsman ze uit China naar Londen overbracht. Kort daarna waren ze in Parijs en vandaar uit gingen ze over de gehele wereld.

Volgens de jongste onderzoekingen worden er in Europa niet minder dan 120 talen gesproken. Het Duits is hiervan het meest verbreid en wordt gesproken door 80 903 000 mensen, dan volgt het Russisch met 70 254 000 mensen, het Engels met 47 001 000 mensen (alleen in Europa), het Italiaans met 40 807 000 en het Frans met 39 841 000 mensen.

In een Chinese encyclopaedie van 1609 vindt men de afbeelding van een tandenborstel, ongeveer zoals wij die thans kennen. Waarschijnlijk is de tandenborstel uit China in het midden der 18e eeuw naar West-Europa gekomen door middel van Engelse kooplieden. Op zeer oude tandenborstels vindt men nog een sponsje aan de achterzijde.

Op 20 November 1832 kreeg de Engelsman S. Jones het eerste patent op lucifers. Deze lucifers hadden zwavelkoppen, waar kwik door gemengd was. Men streek ze aan op een fijn gerasterd vlak. In hetzelfde jaar begon Jakob Friedrich Kammerer in Duitsland op grote schaal fosforlucifers te fabriceren.

Van de 10 turken kan er slechts één zijn moedertaal schrijven, omdat het Turks een mengsel van Arabisch en Persisch is. Men gaat nu van regeringswege in oude geschriften echte Turkse woorden opzoeken, teneinde hierdoor de vreemde Persische en Arabische woorden te verdrijven. Uit 100 000 zulke echt-Turkse woorden wil men een geheel nieuwe Turkse volkstaal laten groeien.

